

การสอนสังคมศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม*

Teaching Social Studies and Social Change

พระสิทธิชัย รินฤทธิ์¹

Phra Sitthichai Rinrit¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, E-mail: sitthichai_nui@outlook.com¹

บทคัดย่อ

การสอนสังคมศึกษาเป็นการสอนวิชาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ โดยการสอนสังคมศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับด้านศาสนา ศีลธรรม และ จริยธรรม ด้านหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ และด้านภูมิศาสตร์ โดยเน้นการพัฒนาพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาใน สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม การสอนสังคมศึกษา ครูจะใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การอธิบาย การนำเสนอโปรแกรม และการใช้สื่อการสอน และการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ นอกจากนี้ ครูยังสามารถ ใช้กลยุทธ์การสอนที่สอดคล้องกับลักษณะของนักเรียน เช่น การใช้สื่อสารสังคม การทำกิจกรรมที่มุ่งเน้นการ เรียนรู้และสนุกสนาน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การสอนสังคมศึกษา; สื่อการสอน; เทคนิคการจัดการเรียนรู้

Abstract

Teaching social studies is a subject that focuses on learning about human society and culture. By teaching social studies, the objective is for students to understand and learn about religion, morality and ethics, civic duty. culture and life in society economics history and geography Emphasis is placed on developing critical thinking skills, decision-making, and problem solving in social and cultural situations. Teaching social studies Teachers will use a variety of teaching methods such as explaining, presenting the program. and the use of teaching media and practical learning. In addition, teachers can use teaching strategies that

---

* Received September 25, 2022; Revised November 28, 2022; Accepted December 5, 2022

are consistent with student characteristics, such as using social communication. doing activities that focus on learning and having fun for students to learn effectively.

Keywords (18 pt.): Teaching Social Studies; Instructional Media; Learning Management Techniques

บทนำ

ครูสังคมศึกษาควรใช้กระบวนการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ) โดยการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนการออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสม การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและวิเคราะห์ผลการประเมิน

มาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองสามารถผสมผสานกับการใช้เทคโนโลยีการศึกษา เช่น การใช้แอปพลิเคชัน วิดีโอ หรือเว็บไซต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและเพิ่มความน่าสนใจให้กับนักเรียน ช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการทำงานของสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การสอนสังคมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากเพื่อช่วยนักเรียนในการเข้าใจและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในบทความนี้จะพูดถึงเรื่องราวเกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษาและวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในปัจจุบัน

การสอนสังคมศึกษา เป็นการสอนที่ต้องมีการวางแผนและออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัยระดับชั้น เพศ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้และทำความเข้าใจกับสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ โดยใช้หลักการที่มีความสอดคล้องกับการสอนทั่วไป เช่น การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การฝึกทักษะการติดต่อสื่อสาร และการตัดสินใจ โดยใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น สื่อเสียง วิดีโอ รูปภาพ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อให้การเรียนรู้มีความสนุกสนาน การสอนที่มีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน โดยเป้าหมายหลักของการสอนสังคมศึกษาคือการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสังคมของมนุษย์ ซึ่งสามารถส่งผลต่อการตัดสินใจและการเติบโตและการเติบโตของนักเรียนได้โดยตรง มีการวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องพิจารณาว่าผู้เรียนมีพื้นฐานและสมรรถนะอย่างไรในการเรียนเกี่ยวกับวิชานี้ นอกจากนี้ การสอนสังคมศึกษายังต้องนำเสนอข้อมูลที่ตรงประเด็น และมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต

การสอนสังคมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในวิชาที่มีความสำคัญสูงสุดในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายของสังคมวัฒนธรรมในทุกส่วนของโลก การสอนสังคม

ศึกษาจึงมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม

การสอนสังคมศึกษาหลายวิธีการ เช่น การอธิบาย การสนทนา การจัดกิจกรรม และการใช้สื่อการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีการศึกษา เช่น การใช้แอปพลิเคชัน วิดีโอ หรือเว็บไซต์ ยังเป็นเครื่องมือที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน ครูควรมีความรู้ความเข้าใจที่เป็นพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการและเนื้อหาของวิชาและสามารถประยุกต์ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนด้วยความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนและการปรับสอนให้เหมาะสมกับลักษณะและระดับการพัฒนา

การสอนสังคมศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และชีวิตประจำวันของนักเรียนอย่างมากขึ้น และมีการใช้เทคโนโลยีและสื่อการสอนในการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การแก้ไขปัญหา การเข้าใจข้อมูล และข่าวสาร การประเมินความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ และการเรียนรู้เชิงปฏิบัติโดยแต่ละแนวทางการสอน

มีจุดมุ่งหมายการเรียนรู้และเครื่องมือที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ความสำเร็จของการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือ การที่ผู้เรียนเข้าใจ และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ประจำวันได้ให้เป็นชีวิตที่ดีงามและช่วยสร้างสรรค์สังคม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาจึงเชื่อมโยงให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง อยู่อย่างมีความสุข โดยเรียนผ่านสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในห้องเรียนหรือในโรงเรียน หรือวิเคราะห์จากตัวอย่างสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม เพื่อให้เด็กฝึกคิด วิเคราะห์ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักตัวเอง สามารถจัดการชีวิตของตนเอง และมีวิถีชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นการศึกษาที่พัฒนาทั้ง 3 ด้าน ของชีวิตเรา นั่นคือ

๑. ด้านพฤติกรรม (ศีล) คือ

- พฤติกรรมในความสัมพันธ์กับโลกแห่งวัตถุ ได้แก่ การใช้ตา หู จมูก ลิ้น กาย ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีประสิทธิภาพในการใช้งานให้ดูเป็น ฟังเป็น และการบริโภคปัจจัย ๔ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากวัตถุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งเทคโนโลยีด้วยปัญญา มุ่งคุณค่าที่แท้จริง และส่งเสริมการพัฒนาชีวิต เรียกว่า กินเป็น บริโภคเป็น ใช้เป็น

- พฤติกรรมในการสัมพันธ์กับโลกแห่งชีวิต ได้แก่ การอยู่ร่วมสังคมโดยไม่เบียดเบียน ไม่ก่อความเดือดร้อน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนมนุษย์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ดำรงตนอยู่ในขอบเขตแห่งศีล ๕ รักษา กติกาสังคม กฎเกณฑ์ กฎหมาย ระเบียบแบบแผน จรรยาบรรณต่างๆ มีการให้ เผื่อแผ่ แบ่งปัน ช่วยเหลือ ให้ความสุขกับเพื่อนมนุษย์ ส่งเสริมการสร้างสรรค์สิ่งดีงาม

- พฤติกรรมในด้านอาชีพ คือ ทำมาหาเลี้ยงชีพที่เป็นสัมมาชีพ ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เป็นอาชีพที่เอื้อต่อการพัฒนาชีวิตของตนไม่ทำให้เสื่อมจากคุณความดี

๒. ด้านจิตใจ (สมาธิ) แยกได้ดังนี้

- คุณภาพจิตได้แก่คุณความดีงามต่างๆเช่นเมตตากรุณากตัญญูกตเวที หิริโอตตปยะ ฯลฯ ซึ่ง
จะหล่อเลี้ยงจิตใจให้งอกงามและเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมที่ดีงาม

- สมรรถภาพจิต ได้แก่ความารถ เข้มแข็ง มั่นคง มีฉันทะ ความใฝ่รู้ใฝ่ดีใฝ่ธรรมมีความเพียร
วิริยะขันติอดุทธสาหะอดทนขันติ สุริยะแห่งควบคุมได้สงบมีสมาธิไม่ประมาททำให้ก้าวหน้ามั่นคงในพฤติกรรมที่ดี
งามและพร้อมที่จะใช้ปัญญา

- สุขภาพจิต ได้แก่ สภาพจิตที่ปราศจากความขุ่นมัว เศร้าหมอง เป็นจิตที่สดชื่น ร่าเริง เบิก
บาน ผ่านคลาย ผ่องใส เป็นสุข ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพกาย และทำให้พฤติกรรมที่ดีงาม มีความมั่นคง

๓. ด้านปัญญา (ปัญญา) มีการพัฒนาหลายด้าน หลายระดับ เช่น

- ความรู้ความเข้าใจในการฟัง เล่าเรียน และรับข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ

- รับรู้ประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

- คิดพิจารณาอย่างมีวิจารณ์ญาณ ใช้ปัญญา

- รู้จักมอง รู้จักคิด ที่จะให้เข้าถึงความจริง และได้คุณประโยชน์ มีโยนิโสมนสิการ ที่เรียกว่า
มองเป็น คิดเป็น

- รู้จักคิดจัดการ ดำเนินการ ทำกิจให้สำเร็จ ฉลาดในวิธีการที่จะนำไปสู่จุดหมาย

- แสวงหา คัดเลือก นำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยง สร้างความรู้ ความคิดใหม่ๆ เพื่อใช้
แก้ปัญหาและสร้างสรรค์

- รู้เท่าทันธรรมดาของสิ่งทั้งหลาย รู้แจ้งความจริงของโลกและชีวิต ทำให้วางใจถูกต้องต่อทุก
สิ่งทุกอย่าง สามารถแก้ปัญหาชีวิต ขจัดความทุกข์ในจิตใจของตนได้ หลุดพ้นจากความยึดติดถ้อยมั่นในสิ่ง
ทั้งหลาย ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาอย่างแท้จริง

เด็กได้รับประโยชน์อะไรจากสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ในวัยประถมต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓) เด็กๆ จะได้ประโยชน์จากการเรียนรู้สาระสังคม
ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนี้

- ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่
อาศัยและเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

- ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ มีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม
จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ
การอยู่ร่วมกัน และการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ

- ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะบูรณาการ ได้
เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของ
ครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

- ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง
เศรษฐกิจศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจขั้นสูงต่อไป

มีผู้เรียนหลายคนที่ไม่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ต้องเรียน เพราะหลักสูตรได้กำหนดให้เรียน และต้องใช้ผลการเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ครูจึงต้องจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้เด็กประสบผลสำเร็จในการเรียน เรียนอย่างมีความสุข สนุกกับการเรียน และสามารถเชื่อมโยงให้เด็กรู้การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง โดยมีกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

สอนด้วยการกระทำ เรียนรู้วิชาการพร้อมกับการให้เด็กได้ปฏิบัติดูแลตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นได้แก่

- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เรียนรู้การให้ เรียนรู้การทำหน้าที่ เช่น การทำหน่วยบริการต่างๆ

- กิจกรรมเจริญสติ เรียนรู้จักตนเอง เพื่อที่จะเข้าใจผู้อื่น ด้วยกิจกรรมเจริญสติต่างๆ
- กิจกรรมประจำวัน เรียนรู้หน้าที่รับผิดชอบในกิจวัตร เช่น การจัด-เก็บของเข้าที่ การดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ การช่วยเหลือผู้ใหญ่หรือคุณครู การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ฯลฯ

สอนด้วยสื่อการสอนจากของจริง สอนด้วยตัวอย่างที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ได้แก่

- สื่อภาพ เสียง วีดีโอ ซีดี เทป มัลติมีเดีย : นิทาน – เพลงคุณธรรม, พุทธประวัติ ชาว ฯลฯ
- เกมการศึกษา ครูเลือกเกมที่สนุก มีข้อคิดเตือนใจเด็กๆ ได้ประโยชน์จากการเล่นเกม

สอนด้วยวิธีคิดแบบอริยสัจ ตามหลักพุทธธรรม เรียกว่า วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยครูนำปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยนี้มาให้เด็กได้คิดแก้ปัญหา ด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม ดังนี้

- สอนให้แต่ละกลุ่มเริ่มต้นจากการกำหนดรู้และทำความเข้าใจกับปัญหาว่าปัญหานั้นคืออะไร (ทุกข์)

- สืบค้นหาสาเหตุของปัญหา อะไรคืออุปสรรค ตัวติดขัด (สมุทัย)
- สภาพที่หมดปัญหาจะเป็นอย่างไร กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้ชัดเจนว่าคืออะไร (นิโรธ)
- หาหนทางดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้หมดปัญหาหรือวิธีแก้ไขปัญหา วิธีการและรายละเอียดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อเข้าถึงเป้าหมายที่ต้องการ (มรรค)

- ให้เด็กๆ บันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ นำเสนอให้เพื่อนฟัง และให้เพื่อนแต่ละกลุ่มให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นครูและเด็กหาข้อสรุปร่วมกันและหาแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

ข้อเสนอแนะวิธีที่จะช่วยในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้น่าเรียน
- สติการสอนของครูที่น่าสนใจ
- จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
- สร้างความสนใจในการเรียนรู้ด้วย สื่อ เกม หรือ กิจกรรมต่างๆ
- มีการสอนนอกห้องเรียนบ้าง เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ

เทคนิคการสอนสังคมศึกษา

การสอนสังคมศึกษาควรใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ และรู้สึกสนใจเนื้อหา โดยใช้วิธีการสอนดังต่อไปนี้

1. การใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย : การใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กันใช้เกมฝึกทักษะ การใช้วิดีโอ การใช้นิทาน และการเล่าเรื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหา และเข้าใจได้ง่ายขึ้น
2. การใช้ตัวอย่างจากชีวิตจริง : การใช้ตัวอย่างจากชีวิตจริง เช่น การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของผู้ใหญ่ เทคนิคในการเลือกซื้อสินค้า การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเล่าเรื่อง : การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเล่าเรื่อง เช่น การเล่าเรื่องที่เคยเกิดขึ้นกับตนเอง การเล่าเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว หรือการเล่าเรื่องที่มีความสำคัญกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการที่เรียนรู้นั้นสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับชีวิตของตนเอง
4. การใช้เทคโนโลยีการสอน : การใช้เทคโนโลยีการสอน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต หรือการใช้แอปพลิเคชันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และทำให้เด็ก ๆ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

การวางแผนการสอน

การวางแผนการสอน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การสอนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างมากที่สุด โดยการวางแผนการสอนที่ดีจะต้องมีเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและระบบของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น การวางแผนการสอนที่ดีมีดังนี้

กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ : การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจได้ว่าสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทำอย่างไร นอกจากนี้ยังจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ว่าสิ่งที่เรียนรู้นั้นมีประโยชน์อย่างไรกับชีวิตประจำวันของตนเอง

ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ : การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเน้นไปที่การเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก โดยการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การอ่านหนังสือ การเรียนบทบาทสมมติ การเล่าเรื่อง การออกแบบโปสเตอร์ หรือการสร้างโมเดล

วางแผนการประเมิน : การวางแผนการประเมินจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจได้ว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรไปแล้ว และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร โดยการใช้เทคนิคการประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การทำแบบทดสอบเชิงสังเกตการณ์ การเขียนเรียงความ หรือการส่งโครงการงาน โดยการประเมินผลจะต้องเป็นไปตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

กิจกรรมการสอน

กิจกรรมการสอน เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการใช้กิจกรรมการสอนที่เหมาะสม และสร้างสรรค์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และมีความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้มากขึ้น ได้แก่

กิจกรรมการสอนแบบกลุ่ม : การใช้กิจกรรมการสอนแบบกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้

การใช้เทคโนโลยี : การใช้เทคโนโลยีในการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่น่าสนใจและได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ในการเรียนรู้ เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสร้างโปรแกรมการเล่น เกม หรือการใช้โปรแกรมออกแบบกราฟฟิก

การเรียนรู้ผ่านการเล่น : การเรียนรู้ผ่านการเล่นจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ อย่างมีความสุขสนุกสนาน โดยใช้เกมหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เช่น การใช้เกมเพื่อสอนสังคมศึกษา การใช้เกมฝึกสมอง เป็นต้น

การใช้การสื่อสาร : การสื่อสารเป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยการใช้สื่อต่างๆ เช่น ภาพประกอบ เครื่องมือสื่อสารอินเทอร์เน็ต เป็นต้น จะช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

วิธีการสอน

วิธีการสอนมีหลายแบบ เช่น การสอนด้วยการนำเสนอ เป็นวิธีการสอนที่ใช้บ่อยที่สุด โดยอาจนำเสนอหรือบรรยายเนื้อหาให้กับผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือช่วยเหลือ เช่น สไลด์โชว์ แผนภูมิ ภาพประกอบ เป็นต้น มีวิธีการสอนที่หลากหลาย ได้แก่

การสอนแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Learning) ซึ่งเป็นการสอนโดยใช้เครื่องมือหรือแบบฝึกหัด ที่ต้องการความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเพื่อช่วยผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ดีขึ้น

การสอนแบบตัวอย่าง (Experiential Learning) ซึ่งเป็นการสอนโดยใช้ประสบการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อช่วยผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมินผล

การประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญในการสอน เพราะจะช่วยให้ผู้สอนได้ทราบว่าเด็กได้เรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้ดีหรือไม่ โดยวิธีการประเมินผลหลายวิธี เช่น

การประเมินด้วยการทดสอบ (Testing) เป็นการใช้ชุดข้อสอบหรือแบบทดสอบต่างๆ เพื่อวัดความรู้และความเข้าใจของผู้เรียน

การประเมินด้วยการสังเกตการณ์ (Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในการเรียนรู้โดยการให้เด็กทำกิจกรรมหรืองานหน้าที่ต่างๆ เพื่อดูว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างไร

การประเมินด้วยการบันทึกข้อมูล (Record-keeping) เป็นการบันทึกผลการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบฟอร์มการประเมินผล หรือสมุดบันทึกการเรียนรู้ของเด็กเพื่อใช้ประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลควรทำให้เป็นระบบและต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการเรียนรู้ โดยผลการประเมินควรนำมาปรับปรุงการสอนในครั้งต่อไปเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุป

การสอนสังคมศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ความเข้าใจของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ด้านหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม

และการดำเนินชีวิตในสังคม ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ และด้านภูมิศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการเข้าใจวิถีของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา พร้อมจะใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมที่มีความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม ให้เป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ มีความงดงามทางด้านร่างกาย จิตใจ เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม และจริยธรรม ในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- กนก จันทร์ทอง. (2560). การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปีที่ 28 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2560).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
- อักษรเจริญทัศน์. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสำคัญอย่างไร. สืบค้นวันที่ 10 พฤษภาคม 2565 จาก <https://www.aksorn.com/importance-of-social-studies>.